Eduskunnan maatalousjaosto LAUSUNTO

kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi 6.10.2016 Dnro 0677/2016

Asiantuntijapyyntö 5.10.2016, HE 134/2016 vp, riista- ja porotalous

HE 134/2016 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2017

Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (30.40.42)

Paliskuntain yhdistys pyytää jaostoa kiinnittämään erityistä huomiota maasuurpetojen aiheuttamien tuhojen korvaamiseen vahingonkärsijöille.

Petovahinkojen korvaamiseen tarkoitetun määrärahan budjetointia muutetaan vuodesta 2017 alkaen. Jatkossa talousarvion määräraha käytetään edellisenä vuonna tapahtuneiden vahinkojen korvaamiseen, kun aiemmin määräraha varatiin talousarviovuoden vahinkojen korvaamiseen. Vuoden 2017 talousarvion määräraha käytetään siis suurpetojen vuonna 2016 aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja vuoden 2017 vahinkojen ennaltaehkäisyyn. Tämä on tarkoituksenmukainen muutos, sillä vahinkojen ennakointi ja määrärahan oikeansuuntainen mitoitus on osoittautunut varsin hankalaksi.

Maa- ja metsätalousministeriön laatiman talousarvioehdotuksen selvitysosan mukaan petovahinkojen ehkäisemistoimenpiteitä ovat suurpetojen hoitosuunnitelmat, suurpetojen aiheuttamien ristiriitatilanteiden hallinnan kehittäminen ja muut vastaavat toimenpiteet. Paliskuntain yhdistys huomauttaa, että mainituilla toimilla on mahdotonta ehkäistä vahinkoja ilman konkreettisia käytännön toimenpiteitä. Hoitosuunnitelmien toteutus käytännössä ontuu edelleen pahoin poronhoitoalueella, jolla petokannat ja niistä juontuvat vahingot eivät ole hallinnassa hoitosuunnitelmien esittämällä tavalla.

Petojen aiheuttamat porovahingot ovat jälleen lisääntyneet. Poronlihan tuottajahintojen kohoamisen vuoksi myös porovahingoista maksettavat korvaukset nousivat noin kolmanneksella 1.1.2016 lukien. Näistä johtuen vahinkojen korvausmäärät kasvavat.

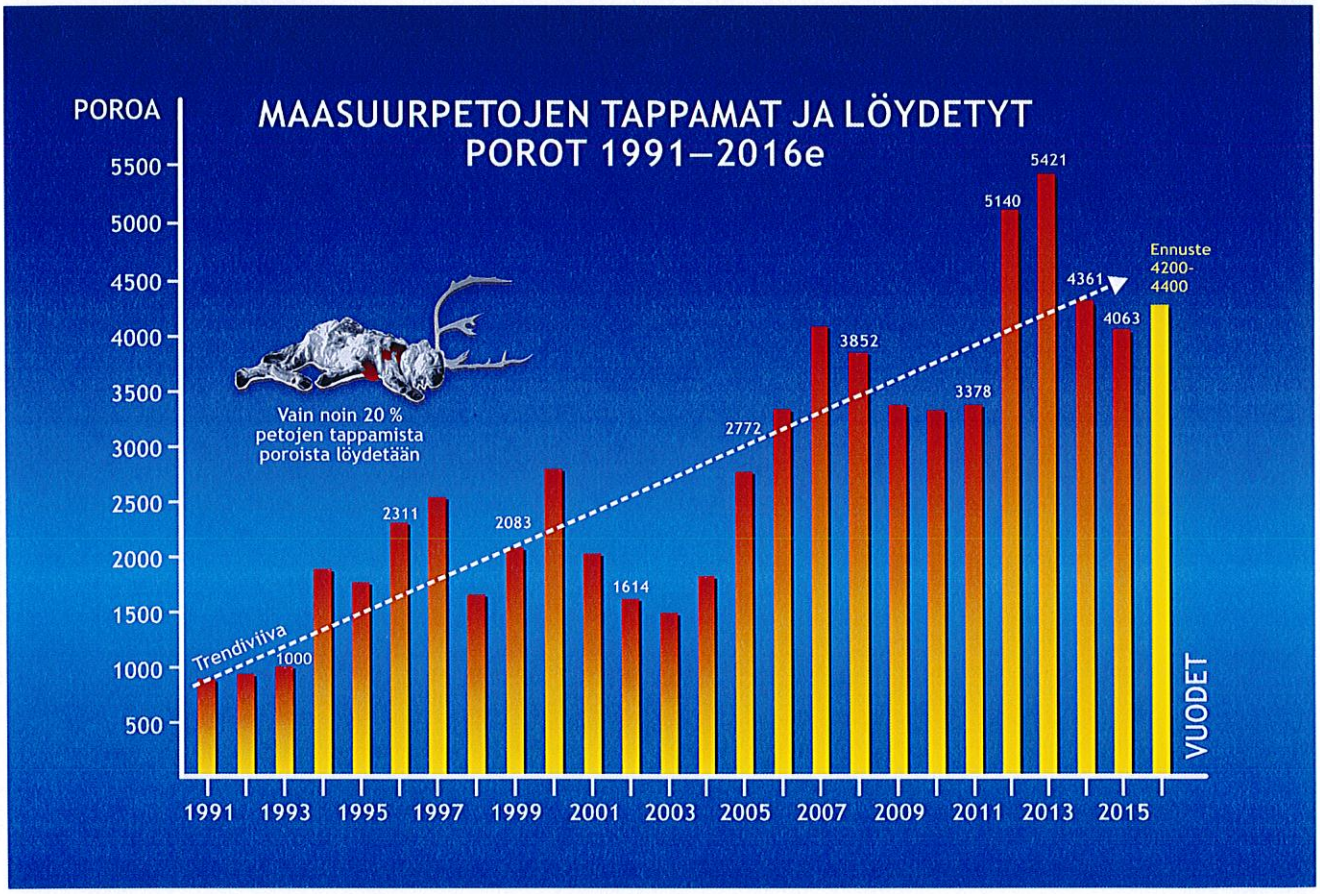
Momentille esitetään yhteensä 7,9 miljoonaa euroa. Tästä 6,9 miljoonaa esitetään kohdennettavaksi porovahinkojen korvaamiseen. Komission kanssa neuvoteltu maksukatto petokorvauksille on 10 miljoonaa euroa. Jo nyt on selvää, että korvauksiin esitetty summa ei riitä kattamaan vahinkoja täysimääräisesti. On myös uhkana, että komission kanssa neuvoteltu vahinkojen maksukatto ylittyy.

Vuoden 2016 petojen tappamana löydettyjen porojen määrä nousee ennusteen mukaan noin 4300 poroon ja korvauksina vahingot tulevat nousemaan noin 8,6 miljoonaan euroon. Koska vahingoista löytyy maastosta vain noin viidesosa, lasketaan poronomistajien kärsimät kokonaistappiot – jalostus-, matkailu- ja muu liiketoiminta mukaan lukien – kymmenissä miljoonissa euroissa.

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

Petovahinkojen vähentämiseen tähtäävät toimet ovat edelleen auttamatta riittämättömiä. Suurin vahingontekijä on ahma, jolle ei toistuvasti kesken loppuvista korvausmäärärahoista huolimatta ole saatu poistolupien myöntämisten mahdollistavaa asetusta. Karhun ja ilveksen osalta Riistakeskus on noudattanut käytäntöä, jonka mukaan vahingonkärsijän on odotettava vähintään kolmen poronraadon löytymistä kunkin petoyksilön jäljiltä saadakseen kyseiselle yksilölle poistoluvan. Näillä menettelyillä vahinkokertymiä on mahdotonta kontrolloida riittävän nopeasti ja tehokkaasti. Petopolitiikkaa on välttämätöntä uudistaa ja joustavoittaa vahinkokertymien jatkuvan kasvun katkaisemiseksi. Ahma on saatava poistolupakäytännön piiriin. Tavoitteena tulee olla petojen aiheuttamien vahinkojen ja tämän myötä myös korvaussummien selkeä lasku. Tämä tarkoittaa petokantojen tehokkaampaa ja joustavampaa kontrollointia poronhoitoalueella.

Ylivoimaisen valtaosan kaikista koko Suomessa korvattavista petovahingoista aiheuttavat ahmat. Varsinaisia vahinkoja aiheuttavat määrällisesti eniten karhut, mutta tältä osin vahingot menevät hävikin piikkiin; Karhun tekemiä raatoja löytyy luonnosta harvoin, sillä karhu syö saaliinsa usein melko tarkkaan ja kesämaan aikaan jäljet katoavat maastosta nopeasti. Niinpä sekä ahman että karhun osalta vahinkoperusteisia poikkeuslupia tulee olla saatavilla, jotta ongelmatilanteisiin voidaan puuttua mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti. Lisäksi karhun kiintiömetsästyksen lupamäärän lisääminen poronhoitoalueelle on tarpeen.



Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5

Porotalouden edistäminen (30.10.51)

Porotalouden edistämisen, eli Paliskuntain yhdistyksen, määräraha jaetaan kolmeen osa-alueeseen, joille valtion vuoden 2017 talousarvioesityksessä esitetään rahoitusta yhteensä 1 843 000 €. Maa- ja metsätalousministeriön esityksen mukaan määräraha jaetaan seuraavasti: porotalouden koetoiminta (53 000 euroa), porotalouden neuvonta- ja kehittämistyö (803 000 euroa) sekä valtiosopimusten mukaisten valtakunnan rajoilla sijaitsevien poroaitojen rakentaminen ja kunnossapito (987 000 euroa). Valtakunnan rajoilla olevien poroesteaitojen valtion vastuulla olevat velvoitteet perustuvat valtioiden välillä solmittuihin poroaitasopimuksiin ja koskevat Suomen ja Norjan sekä Suomen ja Venäjän rajoilla olevien poroaitojen rakennus- ja kunnossapitotoimenpiteitä.

Paliskuntain yhdistyksen määrärahaa on leikattu viime vuosina, mikä on edellyttänyt yhdistyksessä erittäin tiukkaa säästökuuria YT-neuvotteluineen niin neuvonta- kuin aitatyönkin osalta. Yhdistyksen toimintakyky ja kyky vastata sille asetettuihin tavoitteisiin on vääjäämättä kärsinyt resurssivajeesta. Tehokas vastaaminen poroelinkeinon sekä sen kaikkien sidosryhmien ja kansalaisten tarpeisiin ei ole näillä resursseilla aina mahdollista. Tämä näkyy muun muassa lisääntyvinä yhteydenottoina muihin hallinnon toimijoihin.

Valtion talousarviossa vuodelle 2017 on esitetty Paliskuntain yhdistykselle 147 000 euron suuruinen kokonaisuudessaan rajaporo-aitoihin kohdennettu lisäys. Kyseinen aitamääräraha on ollut pitkään huomattavan alimitoitettu muun muassa rakennusmateriaalien kustannustason nousun vuoksi. Tavoitteena on peruskorjata aitaa 60 km vuodessa, jolloin aidan peruskorjaukseen riittäväksi arvioitu 20 vuoden kiertoaika toteutuu. Viime vuosina aitaa on käytössä olevien varojen puitteissa kyetty peruskorjaamaan kuitenkin vain noin 30 km vuodessa. Peruskorjaamattoman aidan määrä on rahoitusvajeen vuoksi kasvanut vuosittain ja on nyt noin 200 km, eli 2 miljoonaa euroa. On olemassa akuutti vaara siitä, että aita alkaa liian pitkän korjausvälin vuoksi lahota käyttökelvottomaksi huomattavan laajoilla alueilla. Peruskorjausvajeen korjaaminen edellyttää välttämättä pikaisia toimia, jotta aita kyetään kokonaisuudessaan ylläpitämään kansainvälisten velvoitteiden edellyttämällä tavalla sekä Suomen ja Norjan että Suomen ja Venäjän vastaisilla rajoilla. Lisäksi uusittu valtiosopimus Suomen ja Norjan välillä tuo noin 200 km uutta raja-aitaa valtiosopimuksen piiriin. Esitetty lisäys aitabudjettiin on siis todella tarpeellinen, mutta tällä mitoituksella edelleen riittämätön. Todellinen lisäyksen tarve vuosittaiseen aitamäärärahaan olisi noin 300 000 €. Tällä määrärahalla päästäisiin tilanteeseen, jolla uutta peruskorjausrästiä ei enää syntyisi. Jo syntyneen rästin korjaus on mahdollista vain erillisen lisämäärärahan avulla.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

alj/ao

Käyntiosoite: Koskikatu 33 A 1
Postiosoite: PL 8168, 96101 ROVANIEMI
Puh: (016) 331 6000
Fax: (016) 331 6060
etunimi.sukunimi@paliskunnat.fi
www.paliskunnat.fi
Y-tunnus 0192404-5